

קהילתנו

מהנעשה והנשמע בבית מדרשנו
יוצא לאור ע"י קהילת חסידי אשלג טלז סטון

גיליון מס' 85 פרשת עקב – ה'תש"פ

כניסת השבת	טיש 'בואי כלה'	יציאת השבת ר"ת	הפטרה: "ותאמר ציון"
19:05	19:05	20:46	

וַעֲתָה יִשְׂרָאֵל מָה ה' אֶלְקֶיךָ שְׂאֵל מֵעַמּוֹדַי כִּי אִם לְיִרְאָה אֶת ה' אֶלְקֶיךָ לָלֶכֶת בְּכָל דַּרְכָיו וּלְאַהֲבָה אֹתוֹ

מהנעשה והנשמע

שבת בעיר המקובלים

ממקדמות דנא גם השנה ישבות מרן אדמו"ר שליט"א בעיר הקודש **צפת** ת"ו המכונה 'עיר המקובלים' – שבה התגוררו גדולי המקובלים כמו האריז"ל וגוריו, מרן ה'בית יוסף', רבי שלמה אלקבץ בעל ה'לכא דודי' וכו'. הסעודות והשיעורים יתקיימו אצל בעל האכסנייה הוותיק ר' **אברהם לוונטל** שיחי' אשר זוכה לארח את כל בני החבורה בביתו. הרבי שליט"א ישבות בצפת מיום חמישי עד יום שני. היום בערב יתקיים שיעור מיוחד בנושא חינוך ילדים. יצוין כי בתי המדרשות בטלז סטון ובבני ברק יפעלו כרגיל.

חושם רב מהמפגש הקהילתי שהתקיימה השבוע

חושם של קדושה מיוחדת חוו משתתפי המפגש הקהילתי שהתקיים ביום שני האחרון בבית מדרשנו. במיוחד ניתן היה לחוות את האווירה הנעלית של האהבה והחיבור בין החברים, דבר שצוין על ידי כל המשתתפים. החברים דיברו בשבח החברה, בישיבה הועלו דרכים, רעיונות ועצות לפיתוח עניינה של הקהילה ובני משפחותיה. במפגש הוחלט שבעוד שבוע, ביום שני כ"ז אב, ייפגשו שוב החברים כדי לדון ברעיונות של עשייה מעשית לקידום ענייני הקהילה.

'הישיבה' הקדושה פותחת את שעריה

כפי שפורסם, בימים אלו נפתחת **'הישיבה'** בה"א הידיעה, בה לומדים בני החבורה קדישא, הבחורים עם האברכים, אשר במשך כל השנה כולה הם פזורים על פני כל הארץ בישיבות הקדושות, ועכשיו בימי בין הזמנים זה הזמן להתחבר

שבת הקיבה והקורטו
הרב אברהם לודני גוטליב שליט"א
בצפת
סדר הלכות

מוחה וקבלת שבט	19:15
זור הקודש פרשת עקב	8:00
שחרית	8:45
זור הקודש פרשת עקב	16:00
שיחה בענין עבודת ה'	18:00
טובה	19:00
ערבית	20:15
שיחה בענין ניהול מחשבת	21:15

אירוע זה יתקיים בחדר ט"ו 33 חוצה האגנים
דערי העתיקה צפת - אצל הרב אברהם לוונטל

קווי ה' יחליפו כח

בעיצומם של ימי בין הזמנים תש"פ בהם בני הישיבות יוצאים לחופשה קצרה כדי לבוא עם כוחות רעננים ומחודשים לקראת זמן אלול הבעל"ט

נצפו 'חבורת הבחורים' - בני עלייה של קהילתנו מסבים לסעודת חברים מיוחדת שנערכה לכבוד יום חמשה עשר באב

בנוסף, חלק מהבחורים מתארגנים לניסיעה מרוממת בעיר הקודש 'צפת' בצילו של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

טעימה מישבת

דא"ח מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
נכתבו ונערכו ע"י ר' רעי ויזל שיחי'

פרשת ואתחנן תש"פ
טיש 'בואי כלה'

כי מלך כל הארץ אלהים זמרו

משכיל (תהילים מז, ח)

זמרו להשי"ת שהוא מלך כל הארץ, כלומר הוא המולך על הרצונות של האדם. הזמרה צריכה להיעשות דרך השכלות אלוניות אשר בנות באדם את האמונה בה, שהוא הטוב והמטיב, ומלכותו על הרצון של האדם היא לטובת האדם. גם רצונות לא טובים באים מאת השי"ת, בכדי שנוצרך להתפלל אליו.

מלך אלקים על גוים אלקים ישב

על כסא קדשו (תהילים מז, ט)

השי"ת מולך על כל רצונות הגוים שבאדם, ועי"כ הוא יושב על כסא קדשו. כלומר ישיבתו בתוך התודעה של האדם, היא כאשר האדם מקבל את הכיסוי הזה, ומאמין שבתוכו נמצא השי"ת. אז נבחן זה למצב של קדושה, שהאדם מפריש את עצמו מן השכל החיצוני שלו, ומאמין שגם רצונות הגוים שבו באים מהשי"ת, בכדי לעורר אותו לתפילה.

פרשת ואתחנן תש"פ
'קידושא רבה'

רבי יוסי בר יהודה איש כפר הבבלי אומר:
הלומד מן הקטנים למה הוא זוקה, לאוכל
ענבים קהות ושוטה יין מגתו. והלומד מן
הזקנים למה הוא זוקה, לאוכל ענבים
בשולות ושוטה יין ישן. (אבות ד, כ)

רע"ב: ענבים קהות - שלא נתבשלו כל צרכן ומקחות את השיניים. כך חכמת הילד לא נתישבה כל צרכה ואין דבריו מתקבלים ומתישבים על הלב. יין מגתו - ששמריו מעורבים בתוכו. כך חכמת הילד תערובת ספיקות יש בה.

פנימיות הדברים: קטן הוא היצר הטוב, זקן הוא היצר הרע - כלים דהשפעה וכלים דקבלה. הלומד מכלים דהשפעה בלבד, עדיין אין הדברים שלמים, כי צריך ללמוד גם מן הכלים דקבלה. זקן - זה קנה חכמה, כלומר שגם כלים דקבלה באים אצלו לשימוש עמ"נ להשפיע, ואז יש שלמות גמורה. כי מטרת הבריאה היא שהשי"ת יוכל להתגלות במלוא עוזו גם בכלים דקבלה שלנו, ויתגלה אור האהבה במלוא עוזו, ללא שום הגבלות, וזה נקרא בחי' זקן, שמתגלה אצלו יינה של תורה, יין ישן וענבים מבשולות. משא"כ ילד הוא בחי' קטנות, שאפשר לכוון עמ"נ להשפיע רק בכלים דהשפעה, שעדיין אין רצונו יתברך מתקיים בשלימות.

היום שבו יודו הגויים!

"והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה, ושמרתם ועשיתם אותם, ושמר ה' אלוקיך לך את הברית ואת החסד אשר נשבע לאבותיך"

פירש"י את הלשון "עקב": אם המצות הקלות האדם דש בעקביו תשמעון, אזי הקב"ה יטיב לכם.

יש לבאר: מה מוגדר אצל האדם כמצווה קלה, ומה מוגדר אצל האדם כמצווה חמורה? יש לפרש - המצוות המעשיות מוגדרות אצל האדם כחמורות, כי הוא מרגיש שאם לא קיים אותן הוא פושע, ואם קיים אותן, הריהו מרגיש שעשה את חובתו, והריהו יהודי טוב.

המצוות שבמחשבה נחשבות אצל האדם כקלות, דהיינו שאינו נותן תשומת לב גדולה לביצוען, ואינו מתמרמר אם לא קיים. והכוונה למצוות אשר מבקשות מאיתנו להתייחס לזולת, למשל מצוות "ואהבת לרעך כמוך". אם האדם עושה מעשה טוב, הוא אינו טורח לבדוק ולברר האם בליבי קיננה אהבה באמת לחבר, או שעשיתי את הדבר רק מן השפה ולחוץ. האדם אינו מבין שאם חסרה אהבת חברו, הרי שהעיקר חסר מן הספר, ועדיין לא עשיו את רצונו יתברך כפי שראוי.

וכן במצוות שבין אדם למקום, האדם אינו טורח לבדוק את עצמו לאחר הנחת תפילין, האם התלוו למעשה גם רגשות יראה מרוממותו יתברך ורגשות אהבה, ונדמה לאדם שאם עשה את המעשה עצמו - דיו.

לכן מזהירה התורה "והיה עקב תשמעון", כלומר, רק אם תשמעו ותבצעו בכוונה את המצוות שהן קלות ומזולזלות באופן טבעי, רק אז יתקיים בנו "ברוך תהיה מכל העמים". רק פיתוח הרובד המחשבתי וההרגשתי של האדם, על פי קנה מידה אמיתי של התורה, עשוי להביא אותנו בתור חברה, וכן כל אחד מאיתנו בתור פרט אל מרומי האושר.

וכך אומר הפסוק במפורש: "ושמרת את מצוות ה' אלוקיך ללכת בדרכיו וליראה אותו" (דברים ח', ו'). "ללכת בדרכיו" הכוונה, לאהוב את הזולת כפי שהקב"ה אוהב את הנבראים, וברור שכל זמן שאנו נעדרים אהבת הזולת אין אנו הולכים בדרכיו. "וליראה אותו", הכוונה לחיות על פי אמות מידה של יראה מפני רוממות ה' וגדלותו המוחלטת. ואז תתקיים בנו ברכה בגשמיות וברוחניות - "כי ה' אלוקיך מביאך אל ארץ טובה, ארץ נחלי מים עיינות ותהומות יוצאים בבקעה ובהר. ארץ חיטה ושעורה גפן תאנה ורימון" (דברים ח', ז'-ח').

אבל אם חלילה יהודי נוהג להיפך - "השמר לך פן תשכח את ה' לבלתי שמור את מצוותיו" (שם ח', י"א), כלומר, אפילו שתעשה את המצוות, אבל לא את מצוותיו של הבורא, אלא את מצוותיך, היינו שתעשה את המצוות מצד אינטרסים אישיים שלך, ומצד מה שחינוך אותך, אבל בלא אהבת ה' ויראת ה', אזי "העידותי בכס היום כי אבוד תאבדון" (שם ח', י"ט). פירושו: לא תהיה לנו מציאות קיומית בשום רובד, לא ברובד הפרטי ולא ברובד הכללי. ה' ישמור.

גם ציבור שומרי המצוות צריך סוף סוף להבין, שגם אם הוא מקיים הכול, אבל רק ברמה המעשית החיצונית, ולא ברמה המחשבית וההרגשית, קרי הפנימית, אזי גם דרכו לא תהיה סוגה בשושנים. עד אשר ניתן אל לבנו את האמת הזו - "ועתה ישראל מה ה' אלוקיך שואל מעמך? כי אם ליראה את ה' אלוקיך, ללכת בכל דרכיו, ולאהבה אותו".

יעזרנו ה' להשתנות ולהיפך לבריות אוהבות, כפי רצון השם יתברך.

שיר עולה הסולם

חובר ע"י ר' גדי גבר שיחי'

החברותא

בליל שלשת הקנים

יוצאים רצונות עבים לחפש את האור..

גולשים במדרון מלאי חסרון..

אות אחר אות מלקטים בדממה

למצא פשר בתוך הנשמה,

שני קנים פנימי וחיצון,

שני חצאים בתוך הרצון,

פותחים להם צהר אל ספר הזהר

ופוגשים אותיות מאלף עד תו

יוצרים להם קו בצבע זהב..

כמו הזריחה..

כי הלילה כבר תם ונולד לו אדם

בבקר מקדם.

לחיות את הפנימיות המשך

אתה הולך לשבעה ואפילו לא יודע על מה לדבר. עצם הישיבה השקטה יחד איתו, מפחיתה מעט מהנטל... זה פועל גם אצל אנשים חולים. הביקור שלך עשוי לגרום להם להרגיש טוב יותר – ואפילו בריאים יותר. אם אתה משקיע זמן, והאדם יודע שאתה מרגיש אותו, כבר הקלת עליו...

ומעבר לכך – אל תסתפק באמפתיה. בדוק אם ישנה דרך מעשית לקחת מעורבות ולהקל מעליו את העול. המקום הראשון ליישום הרעיונות הללו, הוא עם המשפחה והחברים... כשאתה חוזר הביתה, נסה להבין מה עובר על בת זוגך. חשוב מה היא עושה בכל יום על מנת שהבית יתנהל כראוי. שוחח על כך והראה שאתה מבין שהיא עובדת קשה. חפש דרכים חדשות לעזור.

בחתונה יהודית כולם לוקחים חלק בשמחתם של החתן והכלה. זו גם נשיאה משותפת בעול... כואב מאוד כשאין אפשרות לשתף אחרים בשמחה. זו הסיבה, שבני אנוש זקוקים לשתף אחרים בשמחתם. שמחה שרבים נוטלים בה חלק, היא אדירה. דבר זה הופך אותה לאמיתית, למלאה.

בסופו של דבר, גם כשאנחנו חולקים עם מישהו את הכאב, אנחנו חולקים גם שמחה. מדוע? משום שעזרה לזולת היא עצמה הנאה. וכשידיד שלנו מתגבר על הבעיות שלו, השמחה על כך שייכת לנו כמו שהיא שייכת לו."

והי רצון מלפני אבינו שבשמיים, שנזכה לשמח אותו ולשרתו נאמנה באכפתיות אמת מן הזולת והשכינה שבו!

מוסרי המשנה

נערך ע"י ר' רחזן דוד לוי שיחי'
לע"נ חיים בן יהודה ז"ל

משניות ברבות

הדברים מובאים כנקודה למחשבה, ולא כפירוש למשנה, בוודאי שאין לפסוק מהם הלכות.

פרק ב' משנה ד. האומנין קורין בראש האילן או בראש הנדבך, מזה שאינן רשאיין לעשות כן בתפילה.

באור: בעלי מלאכה שעוסקים בקטיף פירות או בבניה בזמן קריאת שמע, יכולים לקרוא קריאת שמע על האילן או הפיגום על אף שקשה לכוון שם עקב הזהירות מנפילה, ומספיק שיכוונו בפסוק "שמע ישראל", שהכוונה בו היא חובה. לתפילת שמונה עשרה הם חייבים לרדת ולהתפלל בנחת כי היא בקשת רחמים, ובוז כל אחד חייב לכוון.

בתחילת המשנה אנו רואים התחשבות בפועל. הוא חייב לגמור את מלאכתו, וקצת מלחיץ להתעלם מהגובה ומסכנת הנפילה ולכוון מילה אחר מילה, אז התורה מתחשבת בו. שיכוון רק בפסוק "שמע ישראל" שהכוונה בו חובה) החיוב הבסיסי הוא לכוון לצאת ידי חובת מצות עשה של קריאת שמע! ואחר כך תפעיל את הטייס האוטומטי ותמשיך בשלך. הידיים יתעסקו עם השפכטל או הפירות והפה מדקלם למופת. בהחלט מתחשב. אולם בסוף המשנה, יקוב הדין את ההר! לעזוב הכול ולהתפלל כמו בן אדם, בדיוק ולא בערך.

"לכל זמן, ועת לכל חפץ" אמר שלמה המלך במגילת קהלת לכל דבר יש זמן ומקום. התחשבות יכולה להיות חיובית ויכולה להיות שלילית. ישנם מצבים רבים של ניגודי אינטרסים בינינו לבין זולתנו. במשפחה, בבית המדרש, בעבודה, וכו'. ובכל מצב כזה אנו מצפים שיתחשבו בנו, שיבואו לקראתנו. אבל דרך אגב, זה בדיוק מה שהשני חושב. גם הוא רוצה שנבוא לקראתו, שנתחשב בו, שנכנס לנעליים שלנו. כמובן שאין להתחשב בזולת אם הוא אומר לנו לעבור על רצון ה', אולם בדברים אחרים, הקב"ה כן מורה לנו להתחשב בזולתנו, ולא בנו. להתחשב בנחות של הזולת ולא בנחות שלנו. להתחשב בדעתו ולא בדעתנו.

וגם אם באופן ברור רואים שאנחנו צודקים, ואולי גם אחרים מצדיקים אותנו, לזכור את המעשה שקרה לדוד המלך ע"ה (שמואל ב' פרק ט"ז). כאשר דוד המלך ברח מאבשלום בנו המורד, שמעי' בן גי'א זרק עליו אבנים ועפר וקילל אותו "צא צא איש הדמים ואיש הבלעיל". אבישי בן צרויה שהיה מאנשי דוד, הציע להרוג אותו במקום, חיסול וחסל, אולם דוד אמר "כה יקלל כי ה' אמר לו קלל את דוד... הנחו לו ויקלל כי אמר לו ה'". לראות כאן את יד ה', את השגחתו של ה', את המגמתיות שיש בכל דבר, ולנהוג על פי זה. באמונה.

פרק ב' משנה ה. אמרו לו תלמידיו, לא לימדתנו רבנו שחתן פטור מקריאת שמע בלילה הראשון? אמר להם איני שומע לכם לבטל ממנו מלכות שמנים אפילו שעה אחת."

באור: תלמידיו של רבן גמליאל שאלו אותו מדוע הוא קורא קריאת שמע בליל חתונתו, דבר שהוא פטור ממנו, כפי שלימדם. הוא ענה להם שהוא לא שומע להם להתבטל מקבלת מלכות שמנים אפילו שעה אחת.

נראה שיש פה מין "עקיצה" ח"ו. התלמידים בסך הכל הזכירו לו הלכה, והוא מגיב כאילו אמרו לו לפרוק מעליו מלכות שמנים. מסגרת זו כמובן לא באה לפרש את דבריהם, אלא לשים לב לפרטים קטנים מתוך המכלול. נשים לב למילים בהם השתמשו רבן גמליאל ותלמידיו: הם אמרו "קריאת שמע", הוא אמר "קבלת מלכות שמנים". ניתן ללמוד את ההתייחסות לכל מצוה ומנהג. גם להבין היטב את המעשה בשטח, את הביצוע הנכון, כדי לעשות את רצון ה' כמיטב יכולתנו, וגם להבין את העומק, את השורש. לא להיות גופות מתות, ולא להיות רוחות רפאים. ולמה להבין לעומק? כדי שיהיה מעניין יותר? כדי שלא יהיה משעמם?

התשובה היא, שצריך להבין ולהעמיק, כדי שנפסיק לקיים בהידור את דברי הנביא ישעיה (כ"ט י"ג) "ותהי יראתם אותי מצות אנשים מלמדה". אלא לעשות את רצון ה' במגמה של שינוי יסודי. לשנות את רצונותינו, מחשבותינו, דיבורינו ומעשינו מהפך הקדושה לקדושה. את השינוי הזה ניתן לעשות רק על ידי לימוד התורה וקיום המצוות, בשימת דגש על הפנימיות שבהם ועל המסרים שלהם אלינו.

'ואכלת ושבעת וברכת'

מעלתה וחשיבותה של ברכת המזון מתוך הכתב

סיפור מתוך ספר בני מאמינים:

שכונת הר צבי ירושלים, ישראל – תשס"ה

בבית הכנסת 'הר צבי' שבירושלים, התפלל יהודי שבע ימים והדור פנים בשם ר' שמעון. ר' שמעון היה מקפיד על קיום מצוות קלה כבחמורה, ואולם מצוה אחת היה מחבב באופן מיוחד, ומייקר בכל נפשו ולבו. הייתה זו מצוות 'ברכת המזון'. בימי חג הסוכות, השכנים בסוכות הסמוכות היו מתענגים לשמוע את ר' שמעון מברך את ברכת המזון בהתרגשות מרוממת, בכוונה, בדקדוק גדול ובנעימות מתוקה שאין דומה לה. הנושא התמיה את רבי יוסף זייבלד, וידידו רבי שמשון פוליקמן, שגרו בשכונת לר' שמעון ברחוב 'צפניה'. באחד הימים הם ניגשו אליו ושאלוהו: "אמור לנו, במה שונה מצוה זו משאר מצוות? מדוע זכתה דווקא מצוות 'ברכת המזון' לשימת לב וכבוד ראש שכזה מצדך...?"

לובלין, פולין – תרצ"ו

רבי שמעון חייך את חיובו המפורסם, חכך את ידיו, עצם את עיניו והחל לספר את סיפורו המופלא: "בהיותי ילד כבן אחת עשרה, טרם פרוץ מלחמת העולם השנייה, למדתי בחיידר בפולין. באחד הימים הגיע לחיידר הגאון רבי מאיר שפירא זצ"ל, ראש ישיבת 'חכמי לובלין', כדי לבחון אותנו על ידיעותינו. בסיום הבחינה אמר לנו, כי כפרס על הצטיינותנו הוא מגלה לנו סוד כמתנת חיים, ואז הוא חזר על דברי ה'באר היטב' ('או"ח קפה א'): 'מצאתי למה אין 'ף' סופית בברכת המזון, לפי שכל מי שברך ברכת המזון בכוונה אין שולט בו לא אף ולא קצף וכו', ומזונותיו מצוין לו בריווח ובכבוד כל ימיו'. והמשיך ר' מאיר להקריא את המשך הדברים של ה'באר היטב': 'המדקדק יזהר לברך דווקא מתוך הספר ולא בעל פה'.

"באותה שעה קיבלתי על עצמי לברך 'ברכת המזון' בכוונה, דא עקא שקבלה זאת דרשה ממני מסירות נפש רבה, כל ילדי הכתה היו מסיימים את ארוחתם במהירות, ומברכים בזריזות כדי לרוץ לשחק, ואילו אני הייתי מברך את ברכת המזון בכוונה, מילה במילה ובכבוד ראש, עקב כך הייתי מחמיץ את הזמן שיועד לנו למשחק, ובכל זאת עמדתי בקבלתי במשך כל השנים, עד שנודע שמי בין כל ילדי החיידר, וכינו אותי 'הילד של ברכת המזון'!"

לובלין, פולין – ת"ש

"ילדותי המאושרת נגדעה, כשעננים שחורים העיבו את שמי פולין. הנאצים יימח שמם השתלטו על כל פרבריה ומבואותיה, ומידי פעם בפעם ערכו 'סלקציה' שבה הפרידו באכזריות נוראה מבוגרים וילדים. את הילדים והזקנים שלחו למחנות ההשמדה, ורק את האנשים הכשירים לעבודה הותירו בחיים."

אשוויץ, פולין – תש"א

"באחת הפעמים הועמדנו בשורה למיון, הזקנים והילדים שהופנו לצד שמאל נידונו למיתה, והצעירים שהפנו לימין זכו לחיים. אני, שהייתי גבוה מבני גילי, ניסיתי להיראות גבוה ככל יכולתי, ואכן בחסדי שמים נשלחתי ימינה. הנאצים הארוכים דרשו מכל אחד לומר באיזה תחום הוא מוכשר, כדי שיהיה ניתן לנצל לעבודה למען גרמניה. מאחר והייתי נער צעיר, לא היה בידי כל מקצוע, נרעדתי מעצם השאלה, ולא ידעתי מה עלי להשיב, לפתע שמעתי לחישה מאחורי: 'אמור כי הנך טבח מעולה, ואני העוזר שלך'... לא היה לי מה להפסיד ועל כן נעניתי לו. הודעתי כי אני טבח, וכי היהודי העומד מאחורי הוא עוזרי, והגרמנים סיווגו את שנינו כעובדי מטבח. כבר אז ראיתי כיצד מתגשמת הברכה של מזונותיו מצוין לו ברווח, בשל היותי טבח – קיבלתי מזון באופן סדיר, חזותי הבריאה והחסונה העידה על כך שגורלי שפר עלי. חשוב לציין כי כל אותה עת שבה עבדתי כטבח, לא ייתרתי ולו על פעם אחת של ברכת המזון כהלכתה, כשידעתי שלא אוכל לברך במתינות – לא אכלתי פת!"

והנה לאחר כמה חודשי עבודה, ביקר במטבח קצין גרמני מרושע, וכיון שחרה לו לראות נער יהודי שבשרו טרם כחש, הוא צווח במלוא גרונו: 'שילד יהודי יעבוד במטבח ויתפטם? היה לא תהיה! וכי זהו בית הבראה?' הוא סימן לי בידו לבוא אחריו, וכך עשיתי. הגענו אל החצר שסביב המטבח, שהייתה עשויה מאדמת טרשים קשה כברזל, הוא נתן בידי פטיש קטן ואמר לי: 'בתוך שעות ספורות, עליך לחפור כאן בונקר בגודל של שני מטרים על שני מטרים, שבו יוכלו חיילינו להתחבא בעת הפצצות אויבנו הרוסים! חזרתך למטבח תלויה בחפירת הבונקר! שמעת יהודון חצוף? כוונתו הייתה לרמז לי, כי כשם שלעולם לא אצליח לחפור באדמת טרשים זאת – כך לעולם לא אשוב למטבח...'

"עיני חשכו ורוחי נשברה, כיצד אוכל אני, בחור צעיר שבידו פטיש קטן, לסדוק ולו סדק קל באדמת הטרשים? שלא לדבר על חפירה של בור! ועוד בעומק של שני מטרים! נשאתי עיני למרום וביקשתי מהקדוש ברוך הוא שיחון אותי, ויצווה את ברכתו וחסדו עלי. הרי הבטיחונו כי 'מזונותיו יהיו מצוין לו ברווח ובכבוד כל חייו!' הנני עדיין נער צעיר וכי זהו 'כל חייו?' לא ארכו הדקות ולידי חלפה משאית ובה חיילים נאצים. כשראו אותי עומד בדד, חפשו להשליך עלי דבר מה, ולפי שלא היה בידיהם דבר, החלו זורקים עלי ירקות שנמצאו במשאיתם: מלפפונים, תפוחי אדמה, גזרים ועוד, והכל תוך כדי המטרת חרופים וגידופים. גם אז ראיתי את התגשמות הברכה של 'מזונותיו מצוין לו ברווח...'

"סביבי פזורים היו עשרות ירקות ממינים ומסוגים שונים, וכל זאת באמצע מלחמה, ובתוך מחנה עבודה נאצי, שבו מידי יום עשרות יהודים נפחו את נשמתם מרעב. אולם עדיין הייתה ישועתי רחוקה – הלא היה עלי ליצור באמצעות פטיש קטן בור ענק באדמה קשה כברזל, אך הביטחון בה' לא מש ממני. המשכתי וביקשתי מה' כי כשם שעזרני עד כה, כן יעזרני הלאה..."

"לאחר זמן קצר עברה לידי משאית נוספת ובה חיילים פולנים. כשראו את כמות הירקות המונחת לפני, ובהתחשב בעובדה שחזותי החיצונית הייתה משופרת בזכות עבודתי במטבח, הם היו בטוחים שאני ממונה על הסחורה, ובקשוה ממני. ה' נתן במוחי רעיון – להעמיד פנים כמפקד. אמרתי להם, כי אם תיכף ומיד יחפרו לי כאן בור בקוטר של שני מטרים – אחלק להם מן הירקות. הם שבו למשאית, נטלו כלי עבודה, ובמאמץ משותף ורב חפרו בור. שילמתי את שכרם בירקות והם הלכו לדרכם. במשך כל זמן החפירה לא נקפתי אצבעי. עמדתי מן הצד כמפקד, והמתנתי לראות את תוצאות מעשיהם. הברכה התגשמה במלואה, ומזונותי היו מצויים לי ברווח ובכבוד – ברווח ירקות בשפע, ובכבוד – כמפקד על פלוגת חיילים..."

"בעיניים דומעות מהתרגשות פנית לכוון המטבח, וקראתי למפקד הגרמני, לראות כמו עיני את הבור החפור. הוא לא האמין ואף לא הבין כיצד הצלחתי לחפור בור גדול כזה ועוד בעזרת פטיש בלבד?! כשהוא נדהם ממראה עיניו, סינן מבין שיניו כמלאך רע העונה 'אמן' בעל כורחו: 'תמיד ידעתי שעליכם היהודים שומר אלוקים!' לא הייתה לו ברירה, והוא החזיר אותי למשמרתי במטבח. כך בחסדי ה' המשכתי לעבוד עד לסיום המלחמה. החלטתי אז החלטה נחושה, כי אם בעזרת ה' אצא חי מעמק הבכא – אמשיך לברך את 'ברכת המזון' בכוונה, ואודה למי שנתן לי מזונות ברווח ובכבוד גם בגיא צלמוות..."

הר צבי ירושלים, ישראל – תשס"ה

"ואכן", סיים ר' שמעון את סיפורו בהתרגשות, כפי שעניכם רואת – אני שומר את הבטחתי, ה' לא עזבני. עד כה עזרוני רחמי והלוואי וימשיך לנהוג עמי לנצח בחן ובחסד וברחמים."

שיחה מיוחדת שנערכה עם כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

השיחה התפרסמה בשבוע האחרון ב'הידברות'

מה ילד בן 14 באמת מבין באהבת ישראל? הבנה קטנה, לכן בכל פעם שהייתי מכין כוס תה לעצמי, הייתי מכין גם לאחרים."

חצי שנה אחר כך, הרגיש הרב גוטליב שעליו להמשיך הלאה. "באותו זמן סיפר לי אבי על כך שיש מקום בו אוכל לגלות עולם אחר לגמרי, והוא בית המדרש של רבי ברוך שלום, אחיו הגדול של רבי שלמה", אומר הרב. "השיעורים בבית הכנסת שלו היו מתחילים בשעה 2 בלילה, ואני הייתי סקרן מאד ללכת לשם, לראות אלו מלאכים עליונים מסוגלים לקום לילה-לילה ולעסוק בתורה בשעות כאלה. הפעם הראשונה בה עשיתי זאת הייתה בליל שבת, בשעה 3 לפנות בוקר. נכנסתי לבית הכנסת, וישבה בו קבוצת אנשים שנראתה לי כמו חבורה של מלאכי אלוקים. הם למדו דברים נשגבים, והאווירה סביבם הייתה מחשמלת, אך כאשר הם שמו לב לנוכחותי, שאלו מה עושה נער כה צעיר במקום הזה. במענה לשאלתם, אמרתי שלמדתי עוד קודם אצל רבי שלמה אשלג, ובכל זאת הם חשבו להוציא אותי החוצה, אך אז הגיע הרגע הגדול."

"אל תדאג את דאגת המחר"

באותו רגע, נכנס מו"ר רבי שלום ברוך אשלג לבית הכנסת. "ברגע שהוא נכנס, הרגשתי בלב שלי מהלומה חזקה. הפנים שלו שידרו חוזק ועוצמה אדירים של איש מלחמה, ממש כמו של אריה תקיף", מתאר הרב. "הרגשתי שזהו האדם אליו אני רוצה לחבר את חיי, ומאוחר יותר, כאשר זכיתי להכיר אותו יותר מקרוב, גיליתי שמדובר באדם הנלחם 24 שעות ביממה באגו שלו". אחרי שרבי ברוך שלום נכנס, יושבי המקום סיפרו לו על הנער הצעיר שהגיע לבית המדרש, והוא הורה להם לאפשר לרב גוטליב, שהיה אז רק בן 14, להישאר בבית המדרש.

מהר מאוד הפך הרב גוטליב לתלמיד של רבי ברוך שלום. "הוא קירב אותי אליו ונהיה ממש כמו אבא עבורי, מכל הבחינות. הרבי עבר איתי את כל משברי גיל העשרה, ואני זכיתי ללמוד ממנו הרבה מאד תורה פנימית, תורת הנפש. במשך שבעה ימים בשבוע היינו לומדים אצלו, החל מהשעה 2 בלילה, והיו שם לא רק לימודי קבלה, אלא כל תורת אשלג, המתמקדת בעיקר בלימודי אמונה ואהבת ה'", אומר הרב. "מעט אחר כך הורה לי רבי ברוך להיכנס לשיבת 'בית מאיר' בבני ברק, וביקש ממני להיות שם התלמיד מספר אחת. בעידודו, השתדלתי לרתום את כל כשרונותי ללימודי גמרא והלכה, בישיבה בה זכיתי לשהות מעל 10 שנים. במקביל, ההימצאות בתוך חבורת התלמידים של רבי ברוך שלום דרשה הרבה מאוד כוחות נפש ויכולת התמסרות. עבדנו בצורה אינטנסיבית מאד על המלחמה ברצון לקבל ועל כל הנושא של אהבת ישראל. הזכות לחשוב מחשבות חיוביות על הזולת נחשבה לשכר נפלא, ואילו מחשבות שליליות על הזולת נחשבו לעונש הנורא יותר."

בהיותו בן 23, פגש הרב גוטליב את רעייתו – חנה תחי'. "היא נולדה בפרנקפורט, גרמניה, ומאז שחר ילדותה לא סבלה את הגשמינות הרווחת שם ואת המגע עם הגויים. כבר אז היא חיפשה את בורא העולם, וכך הגיעה ארצה מגרמניה לבדה, ונעשתה תלמידה של הצדיק הנשגב רבי

"דווקא האתגרים וההתמודדויות שהיו לי בילדותי הם אלו שהובילו אותי לאן שאני היום. עד גיל 14, מציאות חיי לא הייתה פשוטה, אך השתלשלות אירועים 'מקריית' לחלוטין, אשר החלה במפגש סתמי עם מנחם ברוך, ונמשכה דרך שיחה עם רב שבקושי הכרתי, ניתבה את כל חיי למקום אחר", אומר הרב אברהם מרדכי גוטליב, האדמו"ר מאשלג טלזסטון. כיום, כאשר כל חיי מושתיים על התורה שלמד אז, לילה-לילה, בבית המדרש הקטן בבני ברק, מסביר הרב איך אפשר להתמודד עם הקשיים, לאהוב כל אדם, ולצמוח אפילו ממשבר הקורונה.

הרב גוטליב נולד בבני ברק לפני כמעט 60 שנה. "הייתה לי ילדות לא פשוטה, מציאות חיי לא הייתה קלה באותה תקופה, אך במשך השנים גיליתי איך דווקא הקשיים האלה הם שנטעו בי את הצורך לחפש. הם יצרו בתוכי את המוכנות להיכנס מאוחר יותר למקומות הפנימיים יותר של היהדות, ולהתמסר כל כולי למה שהיה הכי חסר לי – אהבת הזולת."

מעניין, כי בימינו ילד שעובר ילדות קשה הרבה פעמים מתדרדר לרחוב, ולא מחפש לעלות.

"ילד שאין עליו פיקוח ואין יד אוהבת שתכוון אותו, בהחלט נתון להרבה סכנות, ובדיוק במקום הזה הייתי גם אני. אבל הקב"ה זיכה אותי לצמוח משם, והוביל אותי לכך דרך איזושהי השתלשלות מקרים, שהייתה נראית יותר כמו קומדיה של טעויות. כדי להבין את מה שקרה, אתן קצת רקע מקדים: בבני ברק של אותם ימים היו שני בתי כנסת לחסידות אשלג, שניהם של בניו של רבי יהודה הלוי אשלג זצ"ל, המכונה 'בעל הסולם'. אבי נהג להתפלל בבית הכנסת של הבן הקטן יותר, רבי שלמה בנימין, ובית הכנסת השני היה של הבן הגדול - רבי ברוך שלום."

"בהיותו בן 14, פגשתי באחת השבתות בחור מבית המדרש של רבי שלמה אשלג. הוא שאל אותי לשלומי ועניתי לו שאני בסדר, אך מעבר לכך לא היה לי איך להמשיך את השיחה, ולכן כדי להיחלץ מהמצב המביך שאלתי אותו איזה ספר הוא מחזיק בידו. אותו בחור ענה לי שזהו ספר על רבי אריה לויין, ושאל אם ארצה לקרוא אותו, ואני שוב - הרגשתי לא נעים, אז עניתי לו 'כן'. מאוחר יותר, אחרי שעיניתי קצת בספר, רציתי להחזיר אותו לבעליו, ולכן הלכתי לבית המדרש של רבי שלמה אשלג כדי למצוא אותו. בדיוק כשנכנסתי עמד שם רבי שלמה בעצמו, וכאשר ראה אותי בפתח שאל אם הגעתי כדי לשוחח איתו. הרגשתי לא נעים לומר לו 'לא', אז עניתי 'כן', וכך מצאתי את עצמי, בלי להתכוון בכלל, הולך אחריו לחדרו. בחדר שאל אותי רבי שלמה על מה ברצוני לדבר, והשאלה שעלתה לי בראש באותם רגעים, היא איך הקב"ה מצווה אותנו לאהוב, שהרי אהבה היא לא פעולה, אלא רגש. 'האם אפשר לצוות אדם להרגיש משהו בלב?' שאלתי אז את האדמו"ר, ורבי שלמה ענה לי 'זו שאלה נכבדה מאד, וכדי לענות עליה אני נותן לך עכשיו ספר מתנה. תעבור על הספר הזה, והוא ייתן לך תשובות לא רק לשאלה הזו, אלא גם לשאלות נוספות'."

הספר אותו קיבל הרב גוטליב מרבי שלמה אשלג, היה 'הקדמה לספר הזוהר' של בעל הסולם. "ספר זה מתחיל ברשימה של שאלות נוקבות: מה מהותנו? מה תפקידנו בשלשלת המציאות הארוכה שאנו טבעות קטנות ממנה? אם הקב"ה הוא הטוב והמטיב - למה הוא ברא בריות שמתייסרות בייסורים גדולים כל כך? ועוד רשימה ארוכה של שאלות. "התחלתי לקרוא את התשובות הנמצאות בספר, והרגשתי איך הן מאירות לי באור גדול. הלב שלי ממש השתוקק להגיע לדברים הכתובים שם, ומיד החלטתי שאני מעוניין בצורת חיים עליונה כזו. משם התחלתי להגיע לשיעורים של רבי שלמה על הזוהר הקדוש באופן קבוע, ובהם למדתי איך יש להשתית את החיים על אמונה בה' ועל אהבת הזולת. אבל

אשר פריינד זצ"ל. כידוע, גם אצלו דיברו הרבה על עבודת ה' ועזרה לזולת, וכך נוצר החיבור בינינו".

כאשר היה הרב גוטליב בן 29, קרבו ימיו של רבי ברוך שלום להיפטר מן העולם. "הקושי הנפשי שחוויתי באותה תקופה היה עצום", אומר הרב. "אחרי הילדות הקשה שעברתי, לאבד את האב שזכיתי בו היה עבורי אובדן נורא, מה גם שבאותה תקופה התמודדתי עם מצב בריאותי לא פשוט, שהתפתח כתוצאה מכל המתח שהיה סביב מצבו של הרב. כמה ימים לפני פטירתו הגעתי אליו, פרצתי בבכי גדול, ושאלתי אותו מה אעשה בלעדיו ואיך אוכל להמשיך כך את חיי. לאורך השנים הרגשתי שזכיתי באמת לחוות את הכתוב 'עשה לך רב', והייתה לי אהבה עצומה אליו".

בתשובה לשאלתו, אמר לו רבי ברוך שלום: "אל תדאג את דאגת המחר, הבורא יאיר לך את אורו הגדול", וכמה ימים אחר כך השיב את נשמתו הקדושה לבוראה. "פטירתו שמטה את הקרקע מתחת רגלי, ואני הרגשתי צורך לעבור למקום אחר ולהתחיל בו את חיי מחדש", אומר הרב. "הגענו לטלזסטון, ואט אט התחילו להגיע אחרינו תלמידים של רבי ברוך שלום, בבקשה שאמשיך ללמד אותם מתורתו. עם השנים זכינו לבנות פה בית מדרש גדול, ואנחנו ממשיכים את דרכה של תורת אשלג, עם לימוד אינטנסיבי של לימודי אמונה ואהבה, המתפשטים בכל הארץ ובכל העולם".

מה יש לרב לומר על שנות הילדות?

כאשר אדם חי בהבנה שאין עוד מלבדו, אז ברור לו שלא ההורים או המחנכים עשו זאת, אלא רק הבורא, והכל לטובתו, כי ברור לי שאם הייתי עובר ילדות סטנדרטית – לא הייתי יכול להגיע לכל האוצרות הרוחניים שזכיתי בהם לאורך הדרך.

"בעל הסולם מספר על כך משל, על יהודי שעבד אצל אדון גוי וניהל בהצלחה את כל ענייניו, ובאחד הימים נסע האדון והשאיר אחריו ממלא מקום. אותו ממלא מקום שנה את היהודי, עד שבאחד הימים היכה אותו מכות קשות לפני כולם, אולם כאשר חזר האדון לביתו ושמע על מה שקרה, הוא ציווה על ממלא המקום לשלם סכום נכבד על כל מכה שנתן. היהודי שקיבל את הכסף חזר בוכה לביתו, וכאשר שאלה אותו אשתו מדוע הוא בוכה, ענה לה בעלה שהוא מצטער על כך שלא קיבל עוד מכות. באותה מידה – בחיינו, כאשר רואים עין בעין את הרווחים העצומים שהגיעו מהמשרים שעברנו, אז אין על כך שום תרעומת, אלא להיפך – מבינים שעצם הרעה שעברה עלינו היא לטובה, כי יתרון האור ניכר דווקא מתוך החושך, וזה מה שאני מרגיש".

כאשר אדם עובר משהו קשה, הוא יכול אולי להבין בשכל שזה היה לטובתו, אבל הלב לא תמיד מצליח להרפות מהכאב.

"נכון, וההרפיה מהכאב דורשת עבודה פנימית רבה. גם עכשיו, בתקופת הקורונה, הקב"ה מזמן לנו מצב מלא סבל וייסורים, ולומר שהייסורים באים מתוך אהבה אלינו זה אולי פשוט, אבל לחיות את הדברים האלה בשמחה וברוגע זה לא קל. כדי להגיע לידי כך שנרגיש את התחושה הזו גם בלב, צריך ללמוד ולעשות עבודה פנימית, עד שנגיע למצב של אמונה תמימה וביטול בפני רצון ה'".

איך אפשר לעשות זאת?

"גדולי ישראל, שחזו כבר לפני מאות שנים את החשכה הגדולה שתהיה בדור הזה, הורו להקים כנגד כל הצונאמי הזה של צרות, ייסורים וניסיונות, צונאמי של קדושה. הם גם אמרו שבדורות של עקבתא דמשיחא יהיה קשה להשיג אמונה פשוטה, מה שבעבר היה ברור לכל ילד, וכדי להגיע לאמונה הזו יש לעסוק בפנימיות התורה. בתורה עצמה יש שני חלקים – החלק הנגלה של לימוד הלכות, המלמד אותנו מה לעשות, איך ומתי, והחלק הפנימי יותר – שמסביר למה לעשות, ואיך אנחנו יכולים לצמוח מתוך זה. במילים אחרות, פנימיות התורה מסבירה מהם השינויים שנפש האדם צריכה לעבור על ידי קיום ההלכות, וברגע שהנפש משתנה, אז גם יכולת ההתמודדות של האדם עם כל מה שעובר עליו עולה לאין ערוך".

"באופן כללי, מה שעלינו לחזק בדורנו אלו שני דברים: לימודי אמונה ולימודי אהבה, ושוב – צריך ממש ללמוד את הנושאים הללו, ולתרגל אותם, כי הם לא יכולים להגיע בקלות מאליהם. הפסוק אומר: 'עיר פרא אדם יולד', זאת אומרת שאנחנו נולדים עם אגו מנופח ואהבה עצמית, ולזולת אין שום ערך עצמי בעינינו, אלא כל ערכו הוא שאנו יכולים להזין את עצמנו על ידו. מול הטבע הזה, התורה מחנכת אותנו לשימת לב לזולת, ולהכרה בנפש האלוקית ובגדלות העצומה שיש בכל אחד ואחת. בטבע העולם, כאשר

לאדם פשוט יש אפשרות לשרת אדם גדול – לא רק שהוא לא סובל מזה, אלא אפילו מתענג על כך. וזה גם מה שאנחנו רוצים להגיע אליו – להרגיש עד כמה האדם מולנו הוא חשוב וגדול, שזה יהיה תענוג עבורנו לעזור לו ולשרת אותו".

זוהי בעצם הדרך של בעל הסולם?

"כן, אלה הם עיקרי דרכו של בעל הסולם – איך להגיע לאמונה עמוקה ולהאבת ישראל מופלגת. באחת משיחותיו גם שואל הרב אשלג מהי שנאת חינום שבגללה חרב בית המקדש. האם אנשים בתקופת בית המקדש שנאו אחד את השני בחינם – בלי סיבה? האם היו ילדים קטנים? והתשובה היא – שאנשים היו מוכנים לעשות הרבה בשביל השני, אבל לא בחינם, אלא עבור תגמול כלשהו. הם שנאו את החינם. לעומת זאת, אהבה אמיתית היא כפי שהקב"ה נותן לנו – בלי שום רווח או תנאים. הרב מסביר שכל אדם צריך ללמוד איך להוריד את האהבה הזו לחיי היום יום, ולחיות אותה באופן הכי פשוט שיש. אין כאן רק עניין של עזרה הדדית, אלא גם מימוש של כל זה בדיבור ובמחשבה – לחשוב טוב על השני, לדבר עליו טוב ולהיות באכפתיות אמיתית כלפיו. התורה הזו מגיעה גם לרובד של הלב והרגשות – ללמוד איך לבנות את עצמנו כך שלא תהיה בינינו קנאה או שנאה כלפי השני, אלא להיפך – שמתוך חשיבה חיובית על גדלות הזולת, נגיע למצב של אהבה יוקדת לכל אחד ואחד".

אפשר לראות כיום, למשל, איך רף הגירושין עולה, בגלל שאנשים נכנסים לחיי נישואין כדי לקבל ולא בשביל לתת. אבל הלימוד של פנימיות התורה בונה זוגיות נכונה, יחסים בריאים בין הורים לילדים, ובאופן כללי קשר נכון בין אדם לחברו. הקב"ה רוצה אותנו עם מלא אהבה, בלי מחלוקות, לשון הרע, פילוגים או אינטרסים, וברגע שעושים עבודה המתנגדת לאהבה העצמית ולאגו שלנו, כל התופעות השליליות מתמסמות מאליהן".

הרב דיבר עד עכשיו על אהבת ישראל, מה לגבי העיקר השני – אמונה?

"כדי לתרגל קשר נכון עם הקב"ה, של חיבור ואמונה, הוא נתן לנו סוגים שונים של תקשורת אנושית – קשר בין איש ואישה, תלמיד ורב, שני חברים, ועוד. קשר בין חברים, למשל, מלמד אותנו איך לא לפגוע בשני ולדאוג תמיד לטובתו, וכאשר לומדים לחיות כך, אפשר לנהוג באותה אכפתיות ואהבה גם כלפי ה'. בקשר בין תלמיד לרב מתרגלים התבטלות. הרב הוא אדם שמהווה מין צינור נקי לקיום רצון ה', עד שתלמידיו בוחרים באופן טבעי להתבטל לדבריו ולקבל אותם, בגלל האמת שבהם. זה מגיע עד כדי כך שאפילו אומר לך על ימין שהוא שמאל ועל שמאל שהוא ימין, אתה מקשיב לו, מתוך אמון בגדלותו, וברגע שמתרגלים את ההתבטלות הזו, אפשר לחיות אותה גם בקשר עם ה'. בעל הסולם מסביר, שלמצוות שבין אדם לחברו יש מבחינה מסוימת חשיבות גדולה יותר מאשר למצוות שבין אדם למקום, וזאת משום שמצוות שבין אדם למקום, כמו תפילה למשל, עלולות להפוך לחסרות כוונה מתוך הרגל ושגרה, אך בעבודה הגדולה של 'אהבת לרעך כמוך' תמיד יש שינויים. מצבי החיים משתנים תמיד, וכך גם האנשים מולם אנחנו מתמודדים, ולכן זהו התרגול הטוב ביותר עבורנו, שמלמד אותנו בסופו של דבר גם איך לאהוב את ה' ולהתבטל לרצונו".

ותכל'ס – איך אפשר לצאת מבעיות בריאותיות או כלכליות, למשל?

"בתוך האדם יש שני כוחות – הרצון לקבל, הנפש הבהמית, שזה הטבע הרגיל שלנו, והרצון לתת – שזהו הכוח האלוקי, אשר אותו צריכים לגלות בתוכנו על ידי התורה והמצוות. חכמים מסבירים לנו על הדרך של הרצון לקבל, ואומרים שמי שיש לו 100 רוצה 200, ומי שיש לו 200 רוצה 400. הדבר הזה עולה בטור גיאומטרי, וזוהי מערכת להשמדה עצמית. המרוץ להשגת הישגים גדולים יותר כל הזמן מפרק אותנו מבפנים. זהו גם מקור כל המחלות – אדם אוכל יותר מידי, בגלל הרצון לקבל הנאה ותענוג, וכפי שאפשר לראות, גם מהמחלה הנוראה, המתאפיינת בהתרבות תאים בלתי מבוקרת, היא בדייק התיאור הפיזיולוגי למי שיש לו 100 רוצה 200. אינני יוצא הרבה מבית המדרש שלנו, אבל יצא לי פה ושם לעשות קנייה בסופר גדול, וכאשר אני רואה מה אנשים מעמיסים על העגלות שלהם. אני רואה צונאמי של גשמיות. הרצון לקבל נותן לאדם עיניים גדולות, ומשם מתחילים קשיים כלכליים, והטיפול בכך הוא דרך קבלת רצון ה', ושמחה במה שיש. ה' נותן לנו בדייק את מה שאנחנו צריכים, לא פחות ולא יותר, וברגע שאדם חי את זה, הוא מפסיק את המרדף שמביא עליו מחלות פיזיות ונפשיות ובעיות כלכליות. אדם שלומד לשמוח בחלקו ולהשלים עם מה שה' נותן לו, יחיה עם מה שיש לו ולא יחרוג אפילו בשקל ממה שהוא מרוויח. בסופו של דבר, עלינו לשאוף לתענוגים רוחניים, כי הם העונג האמיתי, ואילו את ההנאות הגשמיות לקחת במינוח הנכון".

נושא בעול עם חברו (ג)

במאמרים הקודמים דיברנו מחשיבות "הנושא בעול עם חברו". מכוח מדה זו מתקשרת התורה לנצח באדם, במהותו ובנפשו, ולא תימחק (אם להשתמש במשל מתחום המחשבים) עם כיבוי המסך של החיים... יש בה "השוואת הצורה" עם ה', שמדביקה אותנו לנצח עם הבורא, "מחשבותיו" ו"רצונותיו".

היום נדבר על עבודה מעשית לקניית מידה זו, הנושא בעול עם חברו. אצל בעלי שיטת המוסר, נפוצה דרך עבודת ה' מיוחדת, המקנה בנפש גישה ושיטה חזקים, נכונים ומבוררים, היא דרך "הציורים" (שיטה קרובה ל"דימיון מודרך"). הציורים הם הדמיות, בהם האדם מדמה נגד עיניו כמה רצוי נושא מסוים – או כמה אינו רצוי, דרך התדמית של אותו נושא. לדמיון ולשקוע חזק אל הדימיון, כיצד נראית הדרך הנכונה לחיות, או כמה נראית דוחה והרסנית הדרך הלא נכונה (ראו למשל "שערי אור", בתוך: אור ישראל, וילנא תר"ס, עמ' י"ז. והדברים בעקבות הדרכת רמב"ם! המופיעה במורה נבוכים, ח"ג, פרק נ"ד, "המין הרביעי").

כך כתב ר' ירוחם (שם) הדרכה גם בענייננו, כיצד קונים בנפש את מעלת הנושא בעול עם חברו?

"...הורו לנו ידיעה רבה בחינוך האדם, והוא: כי בלתי אפשר לבוא להרגיש בצער זולתו, ולישא בעול עם זולתו, רק ע"י ציורים רבים, שכל מה שקרה לזולתו ממיני הצער או ממיני היסורים והמכאובים, כאלו קרה לו, ח"ו; ומה שהיה [האדם] דורש מזולתו שיעשה [הזולת] לו, או לכל הפחות [הוא דורש מחברו שלפחות] שישא בעול עמו – כן ידורש מעצמו לעשות עם זולתו. ורק על ידי זה יבוא למדרגת 'נושא בעול עם חברו'..."

זוהי קביעה מהפכנית: אתה רוצה לזכות להתקשר בתורה כהדרכת חז"ל? עליך חובה לקנות מידת הנושא בעול עם חברו. רוצה לזכות בה? חובה עליך לשוות ולדמות נגד עיניך מעלת מידה זו וגנות מי שמזניח אותה. ושם מדגים ר' ירוחם כיצד עשה כן משה רבנו – ומכאן שיעורי בית עבורנו...

"...והנה מצינו במשה רבנו עליו השלום בפרשת שמות: 'ויגדל משה וגו' וירא בסבלותם', ופירש רש"י: 'נתן עיניו ולבו להיות מיצר עליהם'. פירוש: הרגיל [משה רבנו את] עצמו בציור כאלו קרה לו זאת. ולכן הלך לראות, כיצד, כי כח הציור בא מהתקרבות החוש כמו רגש חום האש וכדומה. וכל כך הרגיל עצמו בציורים, עד שהרגיש בצערם כמו שהוא עצמו היה בצער הזה, וממילא נשא בעול עמהם יותר מצערו הוא – כי הם הרבים, ובפרט כלל ישראל. 'ובכל צרתם וגו' צר'..."

כאשר האדם מתרגל לדמיון עד כמה מצטער החבר, ובמיוחד אם הוא מצייר לעצמו כמה גדול החבר הזה – אזי הוא לא יכול להמשיך בחייו בהתעלמות מצער החבר! והוא מבקש לפחות בתפילה, ועד כמה שידו משגת – גם במעשה, דרך לישועת החבר ממצוקותיו. וכאשר הוא מתמיד לעבוד בציור לעצמו את כאב כל אחד ומישראל והכלל כולו – הוא מסוגל לסבול עבור הכלל יותר מסבלו הוא, לבקש עליו בתפילה יותר מבקשתו על עצמו, ולעשות למענו יותר משהוא מסוגל לעשות למען עצמו!

ומכאן מגיעים למעלה רוממה:

"משה רבנו עליו השלום נתן עיניו ולבו להיות מיצר בצערן של ישראל... – פירוש: 'עיניו', היינו התבוננות השכל; ו'לבו', היינו להשיב אל הלב, שירגיש לבו בצערם כאילו הוא בעצמו בצער הזה, כעניין שנאמר: 'וידעת היום והשבות אל לבבך'. ואחרי שהוא מרגיש הצער, מצטער הרבה כביכול על צער השכינה, כעניין שאמרו (בבלי סנהדרין מ"ו ע"א): 'בשעה שאדם שרוי בצער שכינה מה אומרת קלני מראשי קלני מזרועי'."

השכינה, השרויה בקרב כלל ישראל, גם היא כביכול מסתבכת בצרות העולם הזה, כאשר אדם מיישראל מסתבך בהן. שהרי אין לה לשכינה דרך ביטוי כאן אלא דרך נשמות ישראל, ובמקרה הזה הן, לא עלינו, במצוקה. המתבונן בצער חברו (ומתבונן מיהו חברו באמת, איזה איש מעלה הוא...) עד כדי שמרגיש בו – מרגיש בצער השכינה וכואב עימה...

נסיים בסדרת עצות מעשיות מפי הגאון הצדיק ר' נח ויינברג ז"ל, מייסד ישיבת "אש התורה", כיצד ליישם מדה זו (ע"פ ספרו, "48 דרכים לחכמה"):

"הצעד הראשון לנשיאה בעול, הוא לראות את הזולת כבני אדם אמיתיים ולא כאובייקטים. לעתים קרובות אנחנו מברכים מישהו ב"מה נשמע?" מכל הלב. זוהי התנהגות חברתית מקובלת – אבל הדבר האחרון בעולם שאנחנו רוצים, הוא שהוא [באמת] יתחיל לספר [מה נשמע איתו]..."

נסה להיכנס לנעליים שלו. [דמה לעצמך כאילו] הבעיות שלו הן הבעיות שלך. איך הוא מרגיש ביום הראשון שלו בעבודה? איך ההרגשה לעבור לשכונה חדשה? ...אילו הייתי במקומו, איך הייתי מרגיש? לפקיד בדואר יש עבודה קשה. מה עובר עליו? כשמישהו דוחף אותך באוטובוס – שים לב באיזה לחץ הוא נמצא.

קח את הדברים ללב. זה לא מספיק רק להבין. צריך גם להרגיש יחד איתו. הבעיה שלו, היא בעצם הבעיה שלך. אם הוא מדוכא, הרגש זאת יחד איתו. איך מרגיש אדם זקן? חלש? כבד שמיעה? בלי שיניים? בלי הורים?

התמקד, הפוך תחושות אלה למוחשיות. הוא אינו יצור מעולם אחר וזר, הוא אדם בדיוק כמוך. ומה באשר לילדים? קל להתייחס אליהם כאל צעצועים קטנים ולשכוח שהם מבינים הכול – ורגישים במיוחד... להם אתה צריך לדאוג הכי הרבה. אתה אוהב אותם, ובאמת כואב בשבילם. אבל האם אתה מסוגל להרגיש איפה הם עומדים? זו משימה קשה במיוחד, משום שהיא דורשת הכרה בכך, שמדובר בבני אדם בעלי ישות עצמאית ונפרדת. משמעות התפישה הזאת, היא שהגיע זמן להפסיק להתמקד בכאב שנגרם לך, משום שהם אינם מגשימים את ציפיותיך מהם, ולהתחיל להתמקד בקשיים שלהם עצמם...

על מנת לתפוש את הקשיים העומדים בפני אדם עיוור, נסה לקשור את העיניים במשך יום אחד. צא לבית החולים ופגוש באנשים שאיבדו איבר מגופם. פעולות חיצוניות כאלה יגבירו את המודעות שלך לסבלם של האחרים, וכך תהיה מוכן יותר להושיט יד לעזרה בעת הצורך.

כשמישהו יודע שאתה מבין מה הוא מרגיש, המשא [שלו את קשייו] הופך מיידית לקל יותר. תאר לעצמך שהורה של חבר נפטר. המשך בעמוד 3

'כוחו של פיוס'

מאת הרב יהושע לייבזון:

למה שאתם הולכים לקרוא כאן, אפשר לתת כותרת מתומצתת: 'פיוס קשה ורווח ענק'. זהו סיפור אמיתי על גיס שהסתבך כספית, ומה שהתפתח בין שני הגיסים כתוצאה מכך. אפשר לומר שיש לי לב טוב. אם איני יכול לעזור בדרך אחת, אני עוזר באופן אחר. קשה לראות אדם זקוק לעזרה ולא לסייע לו, במיוחד אם האדם הזה הוא הגיס שלי, בעלה של אחותי.

הגיס היקר הזה, שבעוד זמן לא ארוך אגלה שהוא יקר מאוד מאוד ועולה הון תועפות, השקיע כל מיני השקעות וראה הצלחה. לפני חמש שנים הזדמנה לו עסקה רצינית מאוד. הבטיחו תשואה גבוהה, אמרו שזו ממש הזדמנות של פעם בחיים. הכול עשה רושם מצוין ממש, והגיס, שכבר טעם טעמה של השקעה מוצלחת, החליט ללכת על זה. הוא לוהה כספים מאנשים, וגם ממני הוא ביקש ללוות.

"בשמחה הייתי עוזר לך", אמרתי לו את האמת, "אבל פשוט אין לי. לך תשכנע את הארנק שלי!". הוא הבין את המצב, ושאל: "באמת תעזור לי בשמחה?" "כן!". "אז יש עוד משהו שאתה יכול לעשות, אם אתה מסכים לחתום לי כעבר על ההלוואות שאני לוקח".

הסכמתי. זה גיס, איש טוב עם ראש על הכתפיים. הוא לא אדם פזיז. הוא שקול ומחושב, ואם נכנס לעסקה, מסתבר שהוא גם יצא ממנה בטוב. במשך תקופה קצרה היה הגיס דופק בדלתי עם הטופס להלוואה, ואני חתמתי לו בשורה של הערב. ככה הצטרפו להם חתימותיי להלוואות בסך חמש אלף דולר, עשר אלף דולר, ועוד ועוד, עשרות אלפי דולרים ירוקים ורעננים חלקים ומבטיחים.

הגיס לקח את כל הדולרים, השקיע היכן שהשקיע, אבל הפעם זה לא הצליח. העסקה כשלה, והכסף ירד לטמיון. הגיס פשט רגל, פשט רגליים, עשה 'ויברח', והילד איננו. אין גיס, אין משפחה, אין עם מי לדבר, והעיקר – אין כסף. מאדם נורמלי מהישוב, איש פשוט שחי את חייו בחסדי השם, הפכתי לאחד מהמבוקשים ביותר בארץ. הלווה נעלם והאחריות נפלה עלי. הנושים דפקו, טלפנו, בעטו, איימו. הפכתי לבעל חוב עצום, וחי הפכו ל'כולו מרור'.

והמרור היה מר בלי טיפת חרוסת. אני אדם מסודר, ופתאום צריך להתגלגל בגמ"חים, להשיג מפה ומשם, לתרץ, להתנצל, להתפתל, להתחמק, בלי שיהיה לי טיפת מושג, איך מתכוון הגיס הנכבד להתמודד עם החובות שלו. זה הוא, שהבור השחור נפער לרגליו, לא אני, אך למעשה ההתמודדות הקשה היא שלי. חוץ מכל הקושי, הפריעה לי ההתנהגות של הגיס. הרגשתי איך עם הזמן הכעס שבקרבי הולך וגובר. איך הוא עשה לי את זה? אני מוכן להבין שכן אדם יכול לטעות. בסך הכול גם אני נתתי אמון רב מדי בעסקה הזאת, וזה שהסכמתי להיות ערב לסכומים גדולים כל כך, זו גם בעיה שלי, אבל איפה האנושיות? מינימום של הכרת טובה, איזו הבעה של התנצלות, איזו השתתפות, משהו שמראה שאכפת לו...

כלום. הוא נעלם ונאלם. התנדף לו מבלי להשמיע מילה אחת, כלום. הדממה האלוהית הזאת הייתה כל כך זועקת, שאני יכול לומר, שמכל ההתמודדות הנוראה שלי, זה היה החלק הקשה ביותר, לראות איך בן אדם מפנה עורף, ומשאיר אחריו אדמה חרוכה.

חמש שנים מאז, בחודש שבט תשע"ט, קיבלנו הזמנה לחתונה של ידידים בחוץ לארץ. ההזמנה הגיעה בדיוק בזמן. חשבנו לעצמנו שיהיה טוב לעשות הפסקה של שבועיים מחוץ למעגל הנושים והחובות, והתכוונו לנסיעה בשמחה רבה. עלינו להורי בבני ברק לקחת ברכת פרידה, אלא שאז אמרה לי אמי: "יצחק, אתה יודע שיש לך משפחה בחוץ לארץ, בקרבת מקום לידידים שלך. אחותך גרה שם. לך לבקר אותה. תתפייס עם גיסך, ותחזירו את השלום למשפחה."

"מה???", נדהמתי מהבקשה. "אמא, אני לא יכול! את יודעת מה הוא עשה

לי? אני לא מסוגל לראות את הפנים שלו! לא מסוגל! אם לפחות הוא היה זה שעושה את הצעד הראשון. במקום שהוא יבוא, יפול לרגלי ויתחנן שאסלח לו, אלך אני להתפייס אתו? זה לא הגיוני. אמא, תרחמי עלי.!"

"אני מרחמת, יצחק, מרחמת מאד, ובגלל זה, בגלל זה אני מבקשת ממך את הבקשה הגדולה הזאת. בוא תשמע סיפור."

אין לי כוח לשמוע סיפורים. אין לי כוח בכלל. אם בגלל הנסיעה הזאת אצטרך לפגוש את הגיס, אולי עדיף שאשאר בבית, אבל משום כיבוד אם אני מקשיב.

"אישה אחת חשוכת בנים הגיעה לרבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל והתחננה שייתן לה ברכה – לזכות בילדים. הרב אמר לה 'הקב"ה לא חייב לך שום דבר!'. האישה כמעט התעלפה. כזאת תשובה שתקבל? היא חשבה שהרב, שהוא כל כך רחמן ומיצר בצרתם של ישראל, ודאי יתפלל עליה ויברך אותה, וככה הוא ענה לה? היא פנתה ללכת, אבל הרב עצר אותה. 'נכון שהקב"ה לא חייב לך, אבל הוא נוהג עמנו במידה כנגד מידה. אם את תעשי משהו שאת לא חייבת, תקבלי על עצמך מצווה ותתאמצי בה לעשותה בשלמות, הקב"ה ינהג עמך מידה כנגד מידה וייתן לך כאשר שאלת מעמו'.

"האישה הזאת לקחה על עצמה לשמח חולים בבתי חולים. היא הולכת למחלקות הקשות ביותר, ומביאה לילדים מיני מתיקה וכל מיני דברים משמחים, ועושה את זה במסירות נפש ממש. ברוך השם, לא רק ילד אחד נולד לה, אלא כמה ילדים.

"יצחק, בני היקר! אני רואה אתכם, ולבי נכמר בקרבי. יש לכם בת אחת נפלאה ברוך ה', אבל זה כבר למעלה מעשר שנים שאתם מצפים לילד. אני מבטיחה לך, שבזכות ההתפייסות שלכם תזכו בבת זכר בקרוב!"

אמי היא אישה יהודייה טובה ותמימה, מיוצאי הונגריה. אביה עבר את אימי המלחמה, והיה תלמיד של הרב וואזנר זצ"ל. אבל מעולם היא לא מבטיחה הבטחות כאלו, זה לא סגנון הדיבור שלה בכלל. מתוך כך הבנתי עד כמה הדבר הנפשה, ועד היכן ביקור זה יכול לשמח אותה. הבטחתי לה שבעזרת ה' אקיים את דבריה. זה היה בסוף שבט. ש'נשמע ונתבשר ב'שורות טובות. ש'היה במזל טוב.

נפרדנו. יצאנו לשדה התעופה, הגענו לחו"ל, השתתפנו בחתונה, ואחר כך הגיע הזמן לקיים את ההבטחה. לבקר את האחות. נסיעה של שעה הפרידה בין מקום האכסניה לביתו של גיס, ואנחנו עשינו את זה. נסענו, כשבכל שלב אני מתחרט מחדש שהסכמתי לרעיון. הרגשתי שאין לי כוחות נפש למפגש עם הגיס, אבל דבריה של אמי עמדו מול עיני, עם הצער העמוק שלה בראותה את ילדיה מסוכסכים, והבקשה המתחננת שנעשה שלום. איך אעלה אל אמי, מבלי למלא את בקשתה? נכון שקשה מאד להתפייס עם גיס, אבל קשה עוד יותר לא לשמוע בקול האמא!

בתחילת אדר ראשון הגענו לבית אחותי, ואני החזקתי את עצמי במתח נורא. תחילה ישבנו רק עם אשתי ואחותי, ואחר כך הגיע גם הגיס. הוא לא היה האדם הבוטח והזקוף שהכרתי בארץ. הוא היה כנוע ורך, וסוף סוף, אחרי חמש שנות התעלמות הוא פתח את הפה בגמגומים ובהתנצלויות. "תבין", הוא אמר לי, "אלף פעמים חשבתי לצלצל אליך, ולא הייתי מסוגל מרוב בושה. זאת הרגשה איומה לדעת שגיסי שכל כך עזר לי, נפל ככה, באשמתי, אבל לדבר איתך לא יכולתי."

הוא חזר והתנצל, דיברנו על המצב המורכב, וכספיימנו את המפגש, היה הכול כבר אחרת. הלב שלי, שבער מרוב כעס – נרגע, ובדרך חזר הרמתי טלפון לאמא היקרה. "אמא! עשיתי כאשר צויתני. התפייסנו!". אמי התרגשה כל כך, שהיא לא ישנה כל הלילה! בלילה ההוא נדדה שנת המלך – מלכו של עולם. את הפסוק הזה קוראים במגילה בהתעוררות מיוחדת, כי כאן מתחילה הישועה.

רבותי! ביום ט' בחשוון תש"פ, ביום ההולדת האחת עשרה של בתי היחידה, זכינו לחבוק בן זכר!!! ברכתה של אמי תחי' התקיימה במלואה. צדיק גוזר והקב"ה מקיים. צדיק גוזר והקב"ה מקיים. צדיק זו גם אמא יהודייה, שבתימותה ובאהבתה יכולה להשפיע השפעות גדולות כאלו.